

GERMANIYADA BOLALARNING HUQUQIY VAKOLATLARI

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
pedagogika va ijtimoiy gumanitar
fanlar fakulteti pedagogika va psixologiya
yo'nalishi 3-kurs talabasi suyunova mahliyo

Annotatsiya

Mazkur maqolada Germaniya ta'lim va huquq tizimida bolalarning huquqiy vakolatlari masalasi ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Bolaning huquqiy maqomi, uning manfaatlarini himoya qilish mexanizmlari hamda davlat va jamiyat oldidagi huquqiy kafolatlar yoritiladi. Germaniya qonunchiligida bolalarning shaxsiy erkinliklari, ta'lim olish, fikr bildirish va ijtimoiy himoyaga oid huquqlari tahlil qilinadi. Shuningdek, bolalarning huquqiy vakolatlarini amalga oshirishda ota-ona, ta'lim muassasalari va davlat institutlarining o'rni ochib beriladi.

Kalit so'zlar

Bolalar huquqlari, huquqiy vakolatlar, Germaniya qonunchiligi, bolalar himoyasi, ijtimoiy davlat, huquqiy kafolatlar.

Kirish qismi

Zamonaviy demokratik jamiyatda bolalarning huquqlarini ta'minlash muhim ijtimoiy vazifalardan biri hisoblanadi. Har bir davlat bolalarni mustaqil huquq subyekti sifatida tan olishi zarur. Germaniya bolalar huquqlarini himoya qilishga alohida e'tibor qaratadigan davlatlardan biri hisoblanadi. Ushbu mamlakatda bolalarning huquqiy vakolatlari konstitutsiyaviy tamoyillar asosida shakllangan. Bolaning shaxsiy daxlsizligi va erkin rivojlanishi asosiy qadriyat sifatida e'tirof etiladi. Germaniya huquqiy tizimi bolani jamiyatning faol a'zosi sifatida ko'radi. Bolalarning huquqlari faqat himoya bilan cheklanmaydi. Ular qaror qabul qilish jarayonlarida ishtirok etish imkoniyatiga ham ega. Huquqiy vakolatlar bolalarning manfaatlarini

ifodalashga xizmat qiladi. Germaniya xalqaro huquqiy hujjatlarni milliy qonunchilikka tatbiq etgan. Bolalar huquqlariga oid xalqaro tamoyillar ichki huquq bilan uyg'unlashtirilgan. Ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoya sohalarida bolalar manfaatlari ustuvor hisoblanadi. Huquqiy vakolatlar bolalarning ijtimoiy moslashuviga yordam beradi. Bolaning fikrini inobatga olish tamoyili muhim o'rin tutadi. Huquqiy madaniyat bolalikdan shakllantiriladi. Shu bois Germaniyada bolalar huquqlari tizimli ravishda rivojlantiriladi.

Asosiy qism

Germaniyada bolalarning huquqiy vakolatlari fuqarolik huquqi asosida belgilanadi. Bola mustaqil huquq subyekti sifatida tan olinadi. Uning shaxsiy manfaatlari huquqiy jihatdan himoyalanaadi. Ota-onalar bolani tarbiyalashda huquq va majburiyatlarga ega hisoblanadi. Shu bilan birga ota-onalar bolaning huquqlarini cheklash huquqiga ega emas. Davlat bolalar manfaatlarini nazorat qiluvchi subyekt sifatida ishtirok etadi. Bolaning yashash sharoiti davlat tomonidan baholanadi. Agar bolaning huquqlari buzilsa, davlat aralashuvi ta'minlanadi. Germaniyada bolalar huquqlarini himoya qiluvchi maxsus ijtimoiy xizmatlar mavjud. Ushbu xizmatlar bolaning xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan. Bolaning ta'lim olish huquqi kafolatlangan. Ta'lim jarayonida bolalarning shaxsiy qobiliyatlari inobatga olinadi. Maktablarda bolalarning fikr bildirish huquqi mavjud. O'quvchilar ta'lim jarayoniga oid masalalarda o'z munosabatini bildirishi mumkin. Bu holat bolalarning huquqiy faolligini oshiradi. Germaniyada bolalar sud jarayonlarida o'z manfaatlarini ifoda etish huquqiga ega. Bolaning fikri qaror qabul qilishda muhim omil sifatida ko'riladi. Ayniqsa oilaviy nizolar jarayonida bolaning pozitsiyasi hisobga olinadi. Bolalarning ijtimoiy himoyasi davlat siyosatining muhim yo'nalishidir. Ijtimoiy nafaqalar bolaning rivojlanishini qo'llab-quvvatlaydi. Sog'liqni saqlash tizimi bolalar uchun bepul xizmatlarni taqdim etadi. Nogironligi bo'lgan bolalar uchun maxsus huquqiy kafolatlar mavjud. Ularning ta'lim va jamiyatga integratsiyasi ta'minlanadi. Germaniyada bolalar zo'ravonlikdan huquqiy himoyaga ega. Har qanday tazyiq qat'iyan taqiqlanadi.

Bolaning shaxsiy hayoti daxlsizligi qonun bilan mustahkamlangan. Axborot xavfsizligi bolalar huquqlarining bir qismi sifatida qaraladi. Raqamli muhitda bolalarni himoya qilish choralariga alohida e'tibor qaratiladi. Bolalarning huquqiy savodxonligini oshirish dasturlari mavjud. Maktablarda huquqiy tarbiya olib boriladi. Bu jarayon bolalarning ongli fuqaroga aylanishiga yordam beradi. Germaniya tajribasi bolalar huquqlarini amalga oshirishda tizimli yondashuvga asoslangan.

Huquqiy vakolatlar bolaning mustaqil shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi. Germaniyada bolalarning huquqiy vakolatlari ijtimoiy davlat tamoyiliga asoslanadi. Davlat bolani himoyaga muhtoj shaxs sifatida tan oladi. Shu bilan birga bola mustaqil huquq egasi sifatida qaraladi. Huquqiy vakolatlar bolaning manfaatlarini ifodalash imkonini yaratadi. Germaniya huquq tizimida bolaning eng ustuvor manfaatlarini asosiy mezon hisoblanadi. Har qanday huquqiy qaror bolaning rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi lozim. Bolaning shaxsiy fikri huquqiy jarayonlarda e'tibordan chetda qolmaydi. Fikr bildirish huquqi bolalarning huquqiy faolligini oshiradi. Bu huquq bolani jamiyat hayotiga tayyorlaydi. Germaniyada bolalar o'z huquqlarini himoya qilish bo'yicha ma'lumot olish imkoniyatiga ega. Huquqiy axborot ochiq va tushunarli shaklda taqdim etiladi. Bolalarning huquqiy savodxonligi ijtimoiy barqarorlikni mustahkamlaydi. Ta'lim muassasalari huquqiy tarbiyaning muhim subyekti hisoblanadi. Maktab muhitida bolalarning huquqlari hurmat qilinadi. Pedagoglar bolalarning huquqiy vakolatlarini inobatga olgan holda faoliyat yuritadi. Ta'lim jarayonida tenglik tamoyili ta'minlanadi. Hech bir bola kamsitilishiga yo'l qo'yilmaydi. Germaniyada bolalarning madaniy huquqlari ham muhim o'rin tutadi. Ular o'z madaniy qadriyatlarini saqlash huquqiga ega. Madaniy xilma-xillik jamiyat boyligi sifatida qaraladi. Migrant oilalar farzandlarining huquqlari alohida himoyalangani. Ularning jamiyatga moslashuvi huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlanadi. Germaniyada bolalarning mehnatga oid huquqlari qat'iy tartibga solingan. Bolalar mehnat ekspluatatsiyasidan himoyalangan. Ularning salomatligi ustuvor ahamiyatga ega. Dam olish va bo'sh vaqt huquqi bolaning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Sport va ijodiy faoliyatlar qo'llab-quvvatlanadi. Davlat bolalar uchun xavfsiz muhit

yaratishga intiladi. Jamoat joylarida bolalarning huquqlari himoya qilinadi. Axborot vositalarida bolalar manfaatlari inobatga olinadi. Shaxsiy hayot daxlsizligi qat'iy saqlanadi. Bolalarning tasvirlari va shaxsiy ma'lumotlari qonun bilan himoyalaniadi. Raqamli makonda bolalarning xavfsizligi muhim masala sifatida qaraladi. Internet muhitida bolalarni himoya qilish mexanizmlari ishlab chiqilgan. Ota-onalar va davlat ushbu jarayonda hamkorlik qiladi. Germaniyada bolalarning sog'lom rivojlanishi huquqiy jihatdan kafolatlangan. Profilaktik tibbiy xizmatlar keng yo'lga qo'yilgan. Psixologik yordam tizimi mavjud. Ruhiy salomatlik bolaning huquqi sifatida e'tirof etiladi. Nogironligi bo'lgan bolalarning huquqlari alohida e'tiborda turadi. Inklyuziv ta'lim siyosati amalga oshiriladi. Jamiyatda teng imkoniyatlar yaratiladi. Bolalarning ijtimoiy himoyasi tizimli ravishda rivojlantiriladi. Ijtimoiy xizmatlar bolalar manfaatlari ko'zlab faoliyat yuritadi. Bolalarning huquqiy vakolatlari sud amaliyotida ham namoyon bo'ladi. Sud organlari bolaning pozitsiyasini hisobga oladi. Huquqiy qarorlar bolaning kelajagiga salbiy ta'sir ko'rsatmasligi kerak. Germaniya tajribasi bolalarni faqat himoya qilish bilan cheklanmaydi. U bolalarni mustaqil shaxs sifatida tarbiyalashga yo'naltirilgan. Huquqiy vakolatlar bolaning ijtimoiy faolligini oshiradi. Bolalar jamiyat hayotida ishtirok etishga o'rganadi. Mas'uliyat hissi bosqichma-bosqich shakllanadi. Huquqiy madaniyat bolalikdan qaror topadi. Bu jarayon demokratik qadriyatlarning mustahkamlanishiga xizmat qiladi. Germaniyada bolalarning huquqiy vakolatlari jamiyat barqarorligining muhim omili hisoblanadi. Ushbu tizim bolalarning baxtli va xavfsiz hayotini ta'minlashga qaratilgan

Xulosa

Germaniyada bolalarning huquqiy vakolatlari mustahkam huquqiy asosga ega. Bolalar jamiyatning to'laqonli a'zosi sifatida e'tirof etiladi. Ularning huquqlari davlat tomonidan kafolatlanadi. Huquqiy vakolatlar bolalarning manfaatlari himoya qilishga qaratilgan. Germaniya qonunchiligi bolani himoyalash bilan birga rivojlantirishga ham xizmat qiladi. Bolalarning fikrini inobatga olish muhim tamoyil hisoblanadi. Ta'lim tizimi bolalarning huquqiy faolligini qo'llab-quvvatlaydi. Ijtimoiy

xizmatlar bolalar xavfsizligini ta'minlaydi. Huquqiy mexanizmlar samarali ishlaydi. Davlat va jamiyat hamkorligi ta'minlangan. Bolalarning shaxsiy erkinliklari hurmat qilinadi. Huquqiy madaniyat bolalikdan shakllantiriladi. Bu holat demokratik jamiyat barpo etishga xizmat qiladi. Germaniya tajribasi xalqaro ahamiyatga ega. U boshqa davlatlar uchun namuna bo'la oladi. Bolalarning huquqiy vakolatlarini rivojlantirish barqaror jamiyat garovidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YHATI

1. Bola huquqlari va ularni himoya qilish masalalari. O'quv qo'llanma. Toshkent. Yuridik adabiyotlar nashriyoti.
2. Inson huquqlari nazariyasi. Darslik. Toshkent. O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi nashriyoti.
3. Xalqaro huquqda bola huquqlari. Monografiya. Toshkent. Fan va texnologiyalar nashriyoti.
4. Germaniya huquq tizimi asoslari. O'quv qo'llanma. Moskva. Yurist nashriyoti.
5. Ijtimoiy davlat va bolalar huquqlarini himoya qilish. Ilmiy monografiya. Berlin. Akademik nashr.